

Гугняк В.В., студентка 2 курсу
факультету № 2 НАВС *Науковий*
керівник: Камінська Н. В., професор
кафедри гуманітарних та
загальноправових дисциплін факультету
№ 2, доктор юридичних наук, професор

Міжнародний тероризм як глобальна проблема сучасності

«Тероризм - це ненависть. Людини до людини. Людини до людства»
російський журналіст М. Болтунов

Глобальні проблеми, які постали перед народами різних країн, виникли в різних сферах життєдіяльності людей. В одному випадку мова йде про ті чи інші сторони розвитку продуктивних сил, стан і якість навколишнього середовища, в іншому - кардинальні питання зовнішньої і внутрішньої політики, в третьому - стосунки людини і суспільства. Глобальні проблеми загострилися настільки, що без них неможливо скласти реалістичне уявлення про сучасні тенденції суспільного розвитку, про майбутнє людства. [1]

Серед сучасних глобальних проблем гостро стоїть проблема тероризму. Тероризм охоплює не тільки політичну чи економічну площину суспільного життя, він торкається, передусім, моральних та етичних вимог людства.

Тероризм (від лат. *terror* жах) - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому невинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей. Не застраховані від спалахів тероризму ні високорозвинені, ні відстаючі в економічному і соціальному розвитку країни з різними політичними режимами і державним устроєм, в тому числі і наша Україна. І тому, я вважаю за потрібне детально розглянути сутність тероризму, адже він є, ніби «раковою пухлиною» розвитку людства. [2]

Головна мета терористів - залучити до діяльності велику масу людей, для яких або мета терору настільки висока, що виправдовує різні засоби, або люди настільки не розуміються в засобах, що здатні здійснити будь-яку аморальність.

Глобалізація і усе більш широка інтернаціоналізація тероризму - це безперечний факт, перед яким сьогодні опинилося людство. Цей феномен обумовлений розширенням і глобалізацією міжнародних зв'язків і взаємодії в різних областях. [3]

Схвильованість світової спільноти зростанням терористичної активності обумовлена численністю жертв терористів і величезним матеріальним

збитком, терором, що наноситься, так і тим, що завдяки розвитку новітніх технологій, що мають подвійне призначення діяльності ЗМІ і глобальних комп'ютерних мереж (Інтернет), де культивуються насилля і жорстокість, у все більшого числа людей з'являється можливість отримати, а потім і використовувати інформацію про створення найвитонченіших засобів знищення і способи їх вживання.

За останній час людські і матеріальні втрати у зв'язку з терористичними актами зафіксовані в США, Кенії, Росії, Японії, Аргентині, Індії, Пакистані, Танзанії, Ізраїлі тощо [4]. Терористична діяльність в сучасних умовах характеризується широким розмахом, відсутністю явно виражених державних кордонів, наявністю зв'язку і взаємодії з міжнародними терористичними центрами і організаціями; жорсткою організаційною структурою, що складається з керівної і оперативної ланки, підрозділів розвідки і контррозвідки, матеріально-технічного забезпечення, бойових груп і прикриття; жорсткою конспірацією і ретельним відбором кадрів; наявністю агентури в правоохоронних і державних органах; хорошим технічним оснащенням; наявністю розгалуженої мережі конспіративних укріплень, баз і полігонів.

Терористичні дії в більшості випадків мають виражений антигуманний характер, їх відрізняє збільшення замахів на життя та здоров'я людей при зменшенні посягань на матеріальні об'єкти; зростання числа вбивств на замовлення; збільшення людських жертв в окремих терористичних актах; посилення жорстокості та зухвальства у діях терористів. [5]

Я вважаю аморальним та антигуманним будь-яке проявлення жорстокості по відношенню до всіх людей, незалежно від їхнього соціального чи матеріального положення в суспільстві.

Нині стало звичним використання терористами останніх досягнень військової науки і техніки: реактивної авіації, супутникового зв'язку, ракет з тепловою головкою наведення тощо. Ядерний тероризм - не єдиний винахід сьогодення. Вчені передбачають появу у найближчі роки екологічного тероризму. Різні рухи «зелених» перебувають на тій межі відчаю, коли можливий їх перехід до терору. Адже у них немає інших ефективних і визнаних державною системою засобів впливу на уряди і парламенти. Немає іншої можливості звернути на себе увагу і прислухатися до своїх вимог. Важко сказати, яких форм набуде «зелений терор», які методи візьме на озброєння, але прихід його в нашу дійсність цілком імовірний. Якщо ядерні злочинці лише мріють про бомбу і загрожують уявною зброєю, а «зелений терор» існує лише в прогнозах експертів, то повітряні терористи давно перейшли до діла. Їх методи з кожним роком стають більш досконалими, продуманими, відпрацьованими.

Сучасними гучними актами терору є вбивство Джона Кеннеді, Джавахарлала Неру, Індіри та Раджива Ганді, замах на Шарля де Голля. Ціла низка вбивств відбулася у сучасній Україні (Георгій Гонгадзе, Вадим Гетьман, Володимир Щербань). [6]

Слід окремо розрізняти міжнародний і державний (зовнішній, внутрішній) тероризм. *Міжнародним кримінальним злочином* терористичний акт кваліфікується у таких випадках: - терористичний акт, спрямований проти

осіб, які користуються міжнародним захистом; - підготовка до злочину здійснюється в одній країні, а скоюється в іншій; - терористи, скоївши терористичний акт в одній країні, переховуються в іншій, і постає питання про їх видачу. *Внутрішній державний терор* визначає жорстке ставлення державної влади всередині самої країни у ставленні до політичних противників, до опозиції всередині країни і за її межами (встановлення у 60-х рр. фашистської диктатури чорних полковників у Греції, терор військової хунти Піночета у Чілі). *Зовнішній державний терор* передбачає агресивну колоніальну політику, загарбання чужих територій (монголо-татарське ярмо на Русі, поневолення Індії Великобританією, загарбання територій в Азії, Африці, Латинській Америці).

Реальну загрозу міжнародній стабільності та безпеці становить сьогодні проблема незаконної торгівлі усіма видами озброєнь та військової техніки, боєприпасами, вибуховими речовинами, технологіями оборонного та подвійного застосування, окремими видами сировини, матеріалами, що використовуються при розробці або виробництві озброєння, військової та спеціальної техніки, експорт та імпорт яких підлягає контролю згідно з міжнародними угодами. Міжнародний досвід свідчить, що зниження активності терористичної діяльності можливе лише за умови протидії з боку держави скоординованими зусиллями спеціально сформованих сил. [7]

Міжнародне співробітництво у боротьбі з міжнародним тероризмом виникло в 30-х роках нинішнього століття. 1934 р. - Мадридська конференція з уніфікації кримінального законодавства, 1937 р. - підписання конвенції «Про попередження і покарання тероризму»; конвенція «Про створення міжнародного кримінального суду», Додатковий протокол 1977 р. до Женевських конвенцій про захист жертв війни.

При ООН було створено спеціальний комітет з міжнародного тероризму, який координує діяльність держав щодо вивчення та усунення причин тероризму і боротьбу з ним. За ініціативою комітету Генеральна Асамблея ООН неодноразово засуджувала акти міжнародного терору, вказувала на неприпустимість його занадто широкого тлумачення, а 1984 р. ухвалила спеціальну резолюцію «Про неприпустимість політики державного тероризму і будь-яких дій держави, спрямованих на підриг суспільно-політичного ладу в інших суверенних державах». У ній відкидаються всі концепції, що виправдовують міжнародний тероризм. Генеральною Асамблеєю ООН 1993 р. схвалена конвенція «Про попередження і покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів». [8]

Міжнародним правом вироблено низку інших міжнародних документів універсального і регіонального характеру. Водночас у міжнародному праві досі немає єдиної універсальної угоди, що визначає поняття міжнародного тероризму, його юридичну природу і відповідальність. Відсутній вичерпний перелік актів міжнародного тероризму.

Чинне законодавство України не відповідає реаліям боротьби з тероризмом. Зокрема, відсутня фіксація деяких проявів тероризму. Наприклад, загроза застосування насильства, в тому числі заподіяння тяжких тілесних ушкоджень стороннім особам. Існує невідповідність санкцій деяких

норм Кримінального кодексу, якими встановлена відповідальність за конкретні злочинні діяння, пов'язані з тероризмом, ступеневі їх суспільної небезпеки. Необхідність доповнень до чинного законодавства зумовлена вступом України до Ради Європи і приєднання до низки міжнародних конвенцій з питань боротьби зі злочинністю, в тому числі з тероризмом.

На жаль, у нашому суспільстві відбуваються такі негативні явища та процеси, які створюють реальну загрозу вибуху тероризму в нашій державі: глибока соціально-економічна криза, протистояння політичних сил, наростання проявів сепаратизму, зубожіння та люмпенізація значної частини населення при дуже невеликому прошарку «середнього класу», зрощення кримінальних, бізнесових і державних структур, корумпованість державного апарату, організована злочинність, незаконний обіг зброї, девальвація моральних та духовних цінностей. [9]

На думку багатьох вчених, сьогодні є нагальна потреба створення і прийняття міжнародним співтовариством Єдиної конвенції з питань боротьби з тероризмом, в якій, з урахуванням міжнародного досвіду захисту прав людини, було б визначено поняття тероризму і терористичного акту, передбачено чіткий порядок взаємодії держав та умови обов'язкової видачі терористів зацікавленій країні, правовий статус держав, які здійснюють терористичну політику.[10]

Потрібно викоренити це зло повністю: і коріння, і втечі. Пояснення таких радикальних заходів наступне: якщо припинити діяльність військових підрозділів, але залишити фінансові джерела бандитів - з'являться нові люди, які будуть готові вмирати заради грошей. Обов'язково потрібно створити нові робочі місця в районах зосередження терористичних організацій. Також це важливо зробити на території набору найманців, що воюють в інших державах.

Для вдалої боротьби необхідний удар і по злочинності, тому що терористи мають найбільший прибуток з продажу наркотичних засобів і зброї. Слід знищувати не лише організації екстремізму, але і злочинність, тобто вести війну проти всього світового зла в цілому.

Отже, можна зробити висновок, що тероризм - це передусім метод ціледосягнення, принциповою основою якого є застосування або погроза застосування насильства.

Список використаних джерел

1. Гушер А.И. Проблема терроризма на рубеже третьего тысячелетия новой эры человечества/ Электронный ресурс. - Режим доступа: http://www.e-journal.ru/p_euro-st3-3.html

2. Замковой В., Ильчиков М. Терроризм - глобальная проблема современности. - М., Гардарика, 2006.

3. Авдеев Ю.И. Особенности современного международного терроризма и некоторые проблемы борьбы с ним// Электронный ресурс. -Режим доступа : <http://www.waaf.ru/3x.htm>

4. Пахарев А. Д. Политическое лидерство и лидеры: монография. -М., 2001. - 270 с.